

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

9. De Fortitudine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

si accedat aliquis, à quo velit pro iisdem pecuniis aliquid emere, potest non obstante priori pretio pro usu accepto pecunias vendere, quia non obligabit se ad non retrahendum usum cum vellet, nec alter ab eo hoc emit, sed exposuit se periculo, ut utilitatis per usum acquirendæ, ita perdendi pretij dati si fieret reuocatio, sicut concedens usum exposuit se periculo perdendi pecunias propter pretium illud. Dum tamen vendit pecunias illas alteri, si absolute vendat ita, ut alter non sit in periculo villo perdendi pecunias magis, quam si non fuisset earum usus concessus, potest quantum valent recipere: si vero ita vendat ut alter sit in periculo, vel ex eo, quod ipse velit etiam permittere usum quemadmodum alter permittit, vel ex eo, quod quamuis non velit permittere, non potest tamen impedire statim usum, propter absentiam, verbi gratia, eius qui usum accepit, non potest vendens pecunias tantum eas vendere, quanti alias posset, quia reuera tanti non valent.

Ex qua doctrina facile patet responsio ad obiectionem.

Obiicitur denique ex ratiocinio Ioan. 22. Ad Conditorem & duas sequentes, quibus defendit oppositam nostram ac communis sententiam.

Respondet eum in hac re nihil definiuisse, quia non erat controuersia fidei aut morum, sed iuris Civilis in qua ut ipse determinauit sententiam oppositam ita alij Pontifices determinauerunt nostram.

55. *Quæres an*, in extrema necessitate Minorita habeat dominium rerum necessariorum.

Respondet, quod sic quantum ad hoc quod possit etiam inuito Domino eas conuertere in usum necessarios ad subleuandam extremam necessitatem, siue hoc sit verum dominium siue non, quod spectat ad nomen, quia cum ius naturale obliget ad conseruandam vitam, non censetur renunciare iuri suo ad res ad hoc simpliciter necessarias.

Quæres secundò, an esset Dominus rerum si solus existeret in mundo:

Respondet negative, quia si alij nascerentur deberet dependere ab eorum voluntate in usu rerum, & quia quamuis non deberet, sed posset non recurrendo ad illos rebus illis uti, non tamen quia ille esset Dominus, sed quia alij non essent Domini, unde aliis non faceret iniuriam.

Quæres tertio, an esset Dominus rerum, quæ, quia nullius sunt, qui sciri possit, censentur primo inuenientis, si ipse prius eas inuenierit:

Respondet negative, qui ipse abdicauit se illo iure, posset tamen iis uti, vel quia essent Pontificis, ad quem spectant res nostræ: vel quia nullius essent, si autem non essent Pontificis, deberet eas cedere primo cognoscenti, quod essent nullius, & vendicanti illas sibi eodem iure, quo si ipse met eas prius inueniret, quia inuentio facta à fratre non ponit impedimentum, nisi ratione eius, ut dixi, spectarent ad Pontificem.

Q V Æ S T I O V I I I.

De aliis speciebus, seu partibus potentialibus Iustitiæ.

56. **H**ic breuiter proponam descriptiones aliarum virtutum, quæ per se respiciunt alterum & sunt propriæ species Iustitiæ ut sic, quatenus hæc nihil aliud est quam virtus ut sic per se respiciens alterum; sunt vero partes potentiales Iustitiæ acceptæ pro virtute, quæ inclinat ad ius suum cuique tribuendum modo supra explicato.

Harum autem prima censetur Religio, nam amicitia naturalis ergo Deum reducitur ad charitatem supernaturalem, quia conuenit cum ipsa in omnibus præter supernaturalitatem.

Religio autem est virtus inclinans ad colendum Deum, & ad eam reducitur Deuotio, oratio, Adoratio: sacrificium, votum, Iuramentum, Adiuratio, & laus, quarum aliqualem notitiam præbent ipsa nomina intelligentibus linguam latinam.

Cæteræ huiusmodi virtutes sunt Pietas, qua colimus

parentes, cognatos, & patriam; *Observantia*, qua honoramus in dignitate constitutos; *Obedientia*, qua superiorum mandata exequimur; *Veritas*, qua significamus res esse, ut ipsi putamus; *Gratitudo*, qua benefactoribus bene afficimur; *Liberalitas*, qua dispensamus bona nostra aliis sine Auaritia aut prodigalitate; *Affabilitas*, qua quis in communi conuersatione comem se & gratum omnibus exhibet, iuxta cuius conditionem & suam. *Amicitia*, qua aliqui se mutuo diligunt speciali dilectione: sed hæc virtus quid sit vix est qui ignoret, quamuis paucissimi eius perfectionem adipiscantur.

Q V Æ S T I O I X.

De Fortitudine.

57. **F**ortitudinem, quæ est virtus particularis distincta à Iustitia, ac Temperantia, non consistere in corporis robore ac firmitate, quæ flagitiosissimus quisque posset habere, & quæ non acquiritur actibus bonis, sed à naturali constitutione habetur, certum est, quia omnis virtus acquiritur actibus moralibus bonis, ut ex ipsa descriptione patet.

Eam etiam esse mediam inter *Timorem*, quem, ne maior sit quam oportet, temperat, & etiam, cum perfecta est, omnino tollit, quoties aduersatur rationi; & *Audaciam*, quam, ne impellat ad aggeriendam periculam, cum secundum rationem adiri non debent, cohibet, non minus exploratum est ex communi conceptu, quem omnes de natura huius virtutis habent. At, cum avarus timet pecuniarum iacturam, & periculis etiam earum conseruandarum gratia confidentius quandoque se exponit, huncque timorem, ac confidentiam ad mediocritatem redigere liberalitati conueniat: sicut Temperantiæ est cohibere timorem nimium ac audaciam, quæ circa voluptates versantur, aut fatendum est Fortitudinem non esse particularem virtutem à cæteris distinctam, aut assignanda est ipsi materiam, et morque ac audacia particularis, quam respiciat.

Quamuis autem quicumque ex virtute cum aliqua præsentim difficultate agit, fortiter agere dicatur: & fortius qui se, (reducendo se non obstantibus quibuscumque difficultatibus ad conformitatem cum ratione) quam qui fortissima vincit inania, ut dicitur, & propterea in aliquo sensu quælibet virtus fortitudo dici possit, ac quandoque soleat; quoniam tamen communiter virtus quædam particularis, à cæteris distincta, hoc nomine appellatur, & de ea hic agi soleat, conandum propterea est eius naturam declarare.

58. *Itaque existimo fortitudinem* respicere mala, quæ adueniunt vel ea ferendo, vel propulsando, cum secundum rectam rationem bonum est illa ferre aut propulsare ob bonitatem, quæ ex parte obiecti apparet esse in hoc ipso modo. præcise: & quia ab iis ferendis æquanimiter, nihil magis reuocat per se quam timor, & ad ea propulsanda, cum, aut eo modo, quo possent honestè propulsari, nihil magis se impellit quam audacia, fortitudo quæ est virtus particularis mediat inter hæc extrema vitia, cohibendo aut extinguendo vtrumque.

Unde fortitudo hæc describi potest esse habitus inclinans ad ferenda & propulsanda mala, præsertim grauiora, quæ accidere possunt propter honestatem, quæ in iis ferendis aut propulsandis apparet ex natura sua, & non quatenus perperissio aut propulsatio eorum est medium ad aliquod aliud bonum.

Et hinc patet, si quis velit ferre mala huiusmodi ob pietatem erga Patriam aut ob obedientiam, aut ob charitatem præcise, eum non exercere actum fortitudinis formaliter, sed tantum materialiter, sicut nec qui temperate viueret ob avaritiam, viueret temperate formaliter, sed tantum materialiter. Si vero quis ferret mala, verbi gratia, mortem, non solum ob amorem Dei, sed etiam ob honestatem, quæ est in perpetiendi morte, exerceret actum charitatis & fortitudinis. Quod si loquamur de perpersione malorum, quæ fit à parte sentitiua, illa ex se est indifferens ut sit vitiosa vel virtuosa, quia est indifferens ut imperetur

Quid est Religio & virtutes ad eam redactæ.

Quid est Fortitudo.

Quæ mala respiciat fortitudo.

imperetur actu voluntatis bono aut malo, potest tamen ex se dici virtuosa, quatenus respicit illa mala in circumstantiis illis in quibus perperio earum habet honestatem obiectivam.

59 Nunc restat examinare an Fortitudinis sit quæcumque mala ferre, & si non, determinanda sunt illa mala, quæ ad ipsam spectant, & ab aliis malis discriminanda.

Dico ergo fortitudinem respicere omnia mala, in quorum perperione aut propulsatione quatenus mala sunt apparet honestas; quia extra controuersiam est, quod respiciat aliqua talia, & non apparet ratio quare aliqua magis respiceret quam alia: nec refert quod Temperantia sit perferre mala iniucunda, hoc est carentiam voluptatis illicitæ, quæ carctia potest quâdoque esse molestia; & quod liberalitas respiciat malum, quod potest ferri ex dispensatione bonorum aut eorum non profusione. nam respiciunt illa obdiuersum motuum: Temperantia enim respicit malum iniucundum, quatenus ipsamet inclinat ad bonum iucundum in mediocritate requisita, & liberalitas respicit malum inutile, quatenus inclinat ad dispensanda bona utilia in mensura illa sola, quæ est honesta, nec deficiendo, nec excedendo; fortitudo vero respicit illa mala, quatenus in perperione eorum apparet honestas, siue esset honestas in illa ex alio capite, siue non, verbi gratia in perperione istius molestiæ, quam quis sentit ex eo, quod separare se debeat à cœcubina, est duplex honestas: una, quatenus bonum est non excedere medium Temperantiæ, & hæc honestas spectat ad Temperantiæ, alia quatenus laudabile est ferre ipsam molestiam, quæ debet ferri, ex eo, quod ipsum pulchrum apparet & dignum homine, & hæc respicit Fortitudo. Discrimen autem inter utramque patet, quia quamuis castitas non obligaret ad separationem ab amica, & tamen cogeretur quis ad separationem, pulchrum esset perferre & separationem & molestiam inde exorientem, nec tum perperio illa spectaret ad castitatem sed ad fortitudinem, hæc autem ipsa pulchritudo maneret, quamuis castitas vrgeret ad separationem, & quamuis tum maneret simul pulchritudo, quæ esset in illa perperione ob motuum castitatis.

60 Dico secundo: Si hæc assertio appareat difficilis aut minus communis, posse dici quod fortitudo consistat in perferendis aut propulsandis malis, quæ excludunt bona, quibus recte quis vti possit. verbi gratia quia quis recte vti potest libertate, & quia hanc feruitus vel incarcerationio excludit, ad fortitudinem spectat feruitutem ferre quâdoque, & quâdoque propulsare; & quia quis potest recte vti diuitiis, honoribus, dignitatibus, vita, sanitate, integritate corporis, propterea ad fortitudinem spectat ferre æquanimiter, cum his bonis priuatur, quibus nequeat quis vti, quando iis priuatur: denique quia quis exercere potest multas actiones sine doloribus aut tormentis, quas cum iis exercere nequit, fortitudinis erit illos dolores ac tormenta, vel ferre, vel propulsare, cum ferenda aut propulsanda dicantur à recta ratione. At quia non potest recte vti illa voluptate, quæ caperet ex auaie retentis pecuniis, aut iis prodige expensis, nec ea, quam caperet ex adulterio aut fornicatione, ad fortitudinem non spectat molestiam perceptam ex eius carentia, ferre, sed ad liberalitatem cuius est expellere auaritiā & prodigalitatem; & ad castitatem cuius est impedire nequis committat adulterium.

61 Dico tertio posse ad fortitudinem referri omnia illa & sola mala, quæ non habent intrinsecam connexionem cum exercitio virtutis persequi alterius boni. Hæc assertio suadet, quia hæc mala distinguuntur facile à malis spectantibus ad alias virtutes: ad illas enim spectant mala illa, quæ habent intrinsecam connexionem ex natura obiecti cum exercitio illarum virtutum, & præterea cum honestum appareat illa nunc perferre, nunc propulsare, ad aliquam virtutem spectabit per se inclinare ad hoc ob hoc ipsum, ad nullam autem potius quam ad fortitudinem. Denique non potest assignari vllum malum spectans per se ad fortitudinem, nisi huiusmodi, nec vllum huiusmodi, quod ad fortitudinem non spectat.

Vt intelligatur autem melius hæc assertio, aduertendum per mala, quæ habent intrinsecam connexionem cum

exercitio virtutis intelligi molestias illas, quæ ex natura illius materiæ, circa quam versatur virtus communiter sentiri solent, dum acquiritur virtus; unde quia quando acquiritur liberalitas, ex natura operis oritur difficultas illa, quam habet quis ex inclinatione sua vel ad auaritiā, vel ad prodigalitatem, vel ex difficultate liberalis profusionis ex natura sua, malum huius molestiæ ferre spectat ad liberalitatem, cuius etiam est illam molestiam tollere, vt & facit quando peruenit ad statum perfectum.

Similiter quia difficultas, quam habet quis in acquirenda Temperantiæ oritur ex inclinatione hominis ad voluptates venereas, aut illas quæ capiuntur ex cibo aut potu, quæ inclinatio reddit difficile exercitium Temperantiæ, malum molestiæ, quod sentitur in exercitio Temperantiæ ex hoc capite, dicitur habere intrinsecam connexionem cum exercitio Temperantiæ, & ipsam ferre, antequam superetur totaliter, spectat ad Temperantiā. Cætera vero mala, quæ non habent huiusmodi connexionem cum prosecutione boni, vt sunt multationes, tormenta, incarcerationes, exilia, infirmitates, mors &c. & in quibus ferendis appareat honestas, spectant ad fortitudinem, quæ est particularis virtus, cuius etiam est timorem eorum ac audaciam ad ea propulsanda impellentem cohibere aut omnino tollere.

62 Obiici contra hæc potest, quod Philosophus 3. Moral. 6. negare videtur viri fortis esse ferre mortem in naufragio imminens, aut infirmitates & mortem inde sequentem: sed hæc sunt talia mala, quæ a scriptis fortitudini ergo non recte assignata sunt.

Respondetur Philosophum loqui de malis, in quibus ferendis quis gloriam ac honorem consequitur, vt patet ex textu, unde manifeste agit de fortitudine, non in tota sua latitudine, sed quatenus impellit ad actiones gloriosas & honorificas, quibus decernuntur honores ac præmia, aut quæ sunt illis similes; tale autem malum non est mors in naufragio imminens aut proueniens ex infirmitate, sed quæ in bello accidit, aut infertur ab inimicis, aut Tyrānis; nos vero descripsimus fortitudinem vniuersim, vt inclinat ad omnem actionem honestam, siue illa gloriosa sit siue non; nec potest esse dubium quin honestum sit ferre æquanimiter mortem, siue ex naufragio, siue ex infirmitate proueniens, & etiam ipsam infirmitatem, cum vitari commode ac honeste non possunt, unde & exhortamur infirmos ad patientiam, quæ pars vel species est fortitudinis; Quare Aristoteli contrarij non videtur nostra resolutio; & si esset, parum esset curandum.

63 Ex his habetur duos præcipuos esse actus fortitudinis, vnum sustinere mala, cum pulchrum aut honestum est id facere; alterum est ea propulsare, cum inconueniens sit ferre videtur ex recta ratione; & quia fortitudo perfecta ad utrumque inclinat, dicitur habere partes integrantes, quarum aliquæ ad ferenda mala, aliæ ad propulsanda conducunt; ad ferenda quidem Patientia, quæ ad sustinenda æquanimiter mala inclinat, Longanimitas quæ quis sperat res magnas quæ procul sunt, & Perseuerantia, quam existimo, vt ad fortitudinem spectat, non esse nisi Patientiam continuatam.

Ad propulsanda vero mala cum honestum est, conducit Magnanimitas, quæ quis paratus est animo pericula magna & ardua adire, vt propulset mala, quæ debent propelli; nec scio cur Coniurbricenses ad fortitudinem munificentiam tanquam partem integram ab hac magnanimitate distinctam reducant, præsertim vt ab ipsismet ex Cicerone describitur esse rerum magnarum & excellentiarum cum animi ampla quadam & splendida propositione agitatio & administratio: nulla enim administratio, spectans per se ad fortitudinem exigit alium habitum ad propellenda mala, quam magnanimitatem.

Quod si quis possit esse facilis ad ferenda mala sine facilitate ad ea propulsanda, & e contra, potest ratio fortitudinis vt sic abstrahi à duobus habitibus, quorum vnus inclinat ad ferendum, alter ad propulsandum, cuius illi duo habitus quorum primus recte nominari potest Patientia secundus magnanimitas, erunt species & partes subiectiua, & Fortitudo vt sic ab illis abstracta definiri potest esse habitus

Que mala respiciat fortitudo.

Duo præcipui actus fortitudinis.

habitus inclinans ad recte se gerendum circa mala supra explicata.

QVÆSTIO XI.

De connexione virtutum moralium.

QVÆSTIO X

De Temperantia.

Quid
Tempe-
rantia.

64 *PER Temperantiam* hic intelligitur habitus ille, qui inclinatur ad moderate indulgendum voluptatibus gustus & tactus, secundum scilicet quod apparet honestum ac dignum homine iis indulgere, quique propterea mediat inter duos habitus; quorum unus retrahit hominem ab iis, cum opus est, capiendis, alter inclinatur ad capiendum plus quam, aut quando non oportet, & ex hoc ipso patet, quod sit virtus, & quidem particularis, ac distincta à reliquis, nempe à fortitudine, & iustitia, earumque partibus tam integrantibus quam subiectiuis; neque enim vlla ex illis versatur circa hanc materiam.

Huius virtutis partes integrantes enumerant Conimbricenses *Verecundiam & Honestatem*, sed utramque sic describunt, ut non magis ad Temperantiam spectet, quam ad alias virtutes. Eatenus autem reuera spectant ad Temperantiam, de qua hic agitur, quatenus Temperans est, qui solet timere dedecus ex intemperantia proveniens, nam ex hoc timore rubor ille in facie excitatus oritur, quem cum videmus ex occasione materie Temperantiæ in aliquo excitatum, solemus vocare ipsum verecundum, & vel castum, vel inclinatum ad castitatem, quamvis & quis castus esse posset, in quo non excitaretur, & incastus qui facillime sic erubesceret; *Honestas* autem spectans ad Temperantiam, quatenus aliquo modo ab ipsa distincta esse potest, non videtur aliud esse quam habitus inclinans ad non libenter loquenda, nec audienda, nec tangenda, quæ spectant ad venerea, etiam cum delectationes non causarent quos enim tales videmus, honestos appellamus communiter honestate spectante ad iustitiam.

Partes
subiecti-
væ Tem-
perantiæ.

65 *Partes subiectivæ* Temperantiæ assignantur ab iisdem, & auctoribus communiter quatuor *Abstinencia*, quæ inclinatur ad comedendum temperate; *Sobrietas*, quæ ad bibendum.

Castitas, quæ moderatur voluptates venereas, *Pudicitia*, quæ modum ponit in signis prouocantibus aut indicantibus illas voluptates, ut sunt aspectus, oculus, amplexus, conuersationes de talibus rebus; unde hæc videtur conuenire cum Honestate, ut supra à me explicata est.

Scotus autem 3. d. 34. Temperantiam ut sic describit esse virtutem inclinantem ad bonum proprium per se primo conueniens, & eam diuidit in habitum facilitantem appetitum in ordine ad honores appetendos debito modo, quæ vocatur Humilitatem, & in habitum, qui versatur circa delectationes, cui accomodatum est nomen Temperantiæ absque addito, quod tamen est etiam nomen Habitui ut sic respicientis bonum primo conueniens. Temperantia autem respiciens voluptates diuidi potest in illam, quæ voluptates corporales, & quæ spirituales respicit, & quælibet ex his potest diuidi in varias alias species pro diuersitate voluptatum siue spiritualium siue corporalium, præsertim quando diuersitas est tanta, ut ad aliquas moderandas posset aliquis esse facilis quin esset facilis ad moderandas alias; & hinc quia certum est posse aliquem esse castum, qui non sit sobrius, seu facilis ad abstinentiam à potu, sobrietas quæ est species Temperantiæ distinguitur à castitate, & quia potest quis esse castus & sobrius, qui tamen sit inclinatus ad audiendam musicam immoderate, propterea alia species Temperantiæ assignari debet ad temperandum appetitum huiusmodi voluptatis ex musica perceptæ; & rursus quia potest quis habere hanc etiam virtutem cum sobrietate & castitate, & tamen non esse facilis ad temperandum appetitum voluptatis perceptæ ex scientiis, propterea assignanda est alia species Temperantiæ ad hoc faciendum, quæ etiam nomen studiositatis habet. Aliæ species eius sunt *Ornatus*, qui corporis Habitum vestitumque moderatur, & *simplicitas*, quæ modum ponit nimie sollicitudini in huiusmodi rebus procurandis.

66 *H*anc quæstionem felse tractauimus cum Scoto 3. d. 36. unde hic tantum compendiose proponenda est.

CONCLUSIO.

Virtutes morales appetitivæ verbi gratia Iustitia, fortitudo, Temperantia, non sunt sic connexæ, quin ex illis quilibet perfectissime non solum physicè, sed etiam moraliter posset acquiri sine alia. Ita Doctor supra cum omnibus suis & Nominalibus, quos sequitur Vasq. 1. 2. disp. 84. Asser. tom. 1. lib. 3. c. 29. q. 1. contra Thomistas communiter & plures Recentiores Salam, Conimbr. Valent. Suarezum.

Probatum primo, quia hæc virtutes sunt perfectiones realiter distinctæ, nec vlla ex illis est pars intrinseca, aut proprietas alterius; nec prorsus est vlla ratio necessariæ connexionis earum inter se, aut moralis, aut physicæ: ergo vna potest perfectissime haberi sine altera, non minus, quam potest vna scientia haberi sine altera.

Probatum secundo, potest quis habere occasionem temperate edendi ac bibendi, & considerare honestatem, quæ est in tali Temperantia, ab eaque moueri ad volendum temperate edere ac bibere, quin occurrat ipsi occasio exercendæ iustitiæ, aut fortitudinis, & quin considere: honestatem, quæ est in exercitio earum, aut eam velint sed tum ager temperate ac virtuose, & per actum talem acquirere facilitatem sic agendi, præsertim si frequenter actus, ut eadem ratione facere potest, quæ producit primum actum, & si eliciat actus intensos frequenter, ut etiam potest facere, si voluerit, acquireret habitum intensissimum Temperantiæ; sed tum ex hypothese posita non acquireret habitum iustitiæ aut fortitudinis: tales enim acquirere nequit nisi proponatur honestas earum: ergo potest perfectissimum Temperantiæ habitum acquirere absque habitu iustitiæ, aut fortitudinis, & consequenter vera est conclusio.

Responderi posset ex principiis D. Thomæ, ex hac probatione sequi quod possit habitus Temperantiæ in intensissimo gradu acquiri absque habitu iustitiæ, & fortitudinis, sed eum tamen in eo gradu non esse perfectam virtutem, nisi socias habeat alias virtutes seu habitus virtuosos.

67 *Contra*: quia præterquam quod hæc responsio admittat reuera, quod nos prætendimus, quantum ad rem ipsam, & reducat difficultatem ad nomen solum, negando quod habitus intensissimus Temperantiæ, quem tractetur posse esse absque habitibus iustitiæ & fortitudinis, sit perfecta virtus, quod manifeste ad nomen spectat; sed præter hoc inquam.

Contra est: quod male negetur sic vocari debere, nam ad perfectam virtutem, seu ad illud, quod perfecta virtus appellari potest, nihil requiri debet, nisi quod exigit definitio ipsius à Philosopho tradita 2. Ethic. 7. & ab omnibus admittitur, cuius sensus est, quod virtus sit habitus operatiuus, seu inclinatiuus ad operandum iuxta dictam sapientiam, seu prudentiam, hoc est iuxta dictamen recte rationis aut prudentiæ, ut ipsemet S. Thomas exponit: sed habitus ille Temperantiæ esset talis habitus, nam certe prudentia dictaret esse Temperate viuendum, & habitus ille Temperantiæ inclinaret ad sic viuendum: ergo esset perfecta virtus sine consortio aliarum.

68 *Respondet* Cæter. definitionem Philosophi sic intelligendam ut perfecta virtus sit illa, non quæ hic & nunc inclinatur ad recte operandum, ut faceret Temperantia sine aliis habitibus virtuosis, sed quæ inclinaret vniuersaliter in omni casu; sic autem non faceret Temperantia intensissima absque aliis habitibus.

Confirmat hoc quia mulier habens habitum intensissimum Castitatis facilitantem valde ad moderandas delectationes venereas, non faciliteretur per illud ad sic viuendum.